

УДК 378.091:930

Руднік Денис Геннадійович, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії та суспільно-економічних дисциплін Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Хряпін Едуард Олександрович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та суспільно-економічних дисциплін Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Яценко Валентина Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри історії та суспільно-економічних дисциплін Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ЗМІСТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Повномасштабне вторгнення та агресивні бойові дії на території України щоденно ставлять перед державою та народом нові виклики. Окрім людських жертв та матеріальних збитків, загострюється потреба переосмислення історичної та культурної спадщини України, її охорони й популяризації всередині країни та на зовнішній арені. Перед закладами вищої освіти, загалом, та гуманітарного спрямування, зокрема, стоїть завдання на основі компетентнісного підходу підготувати спеціалістів, які будуть покликані не тільки зберігати історичну пам'ять українського народу, але й примножувати її шляхом проведення самостійного наукового дослідження. У цьому полягає один із аспектів гуманістичної складової вищої освіти, адже «правильно організована вища школа – шлях до освіченого народу – підґрунтя широкого й мирного розвитку людства... Енергія студентства має спрямовуватися на культурне піднесення особистості та народу, на опанування та збагачення загальнолюдських і національних культурних цінностей, формування нового світогляду й усесвіту» [1, с. 44]. Компетентнісний підхід у підготовці фахівців з вищою освітою лежить в основі нової парадигми вищої освіти й передбачає відображення результатів навчання у формі компетенцій, зіставність вимог до кваліфікацій у рамках Європейського простору через систему компетенцій; Цей підхід є основою для розробки нових стандартів, оновлення змісту освіти моделі фахівця та розробки моделі неперервної професійної підготовки майбутніх викладачів, організації навчально-виховного процесу, структурування змісту навчання та навчальних програм, упровадження активних та інтерактивних форм, методів і технологій навчання [2, с. 164].

Історична пам'ять як складова компетенцій, на нашу думку, виконує такі

функції: інформаційна (отримання вже готового (або його самостійне здобуття) знання, яке є соціально значущим); ідентифікація (усвідомлення студентами себе як частини народу, як громадянина держави); ціннісна орієнтація (передача смислів, цінностей, установок та ідеалів уже під час виконання професійних обов'язків); світоглядна (переосмислення суспільного досвіду, потреба пошуку свого власного майбутнього та майбутнього країни у воєнний та поствоєнний час).

У рамках історичної освіти назване набуває гострішого значення, адже майбутні історики-випускники спеціальності 032 «Історія та археологія» мають можливість працевлаштування працювати в наукових організаціях, музейних та пам'яткоохоронних установах, закладах базової загальної середньої освіти, органах державної влади і місцевого самоврядування, в аналітично-інформаційних інституціях; у соціальних і культурних закладах, громадських організаціях. Це підтверджують наші випускники, значна частина яких працює за спеціальністю, зокрема, у закладах освіти Харківської області.

Формування історичної пам'яті у студентів-істориків у Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради є органічною складовою освітнього процесу здобувачів спеціальності 032 «Історія та археологія» бакалаврського та магістерського рівня. Організація освітнього процесу у закладі вищої освіти поєднує у собі аудиторну та позааудиторну роботу, зокрема, присвячену патріотичному вихованню та залучення здобувачів до вирішення досліджуваної проблеми. Відповідно до освітньо-професійних програм бакалаврського та магістерського рівня елементи формування досліджуваних компетенцій наявне у таких нормативних освітніх компонентах [3]: «Історія та сьогодення академії», «Історія держави і права України», «Історичне краєзнавство», «Основи охорони, використання та дослідження історико-культурної спадщини», «Історія України», «Історія Слобідської України» для бакалаврів та «Українська історіографія», «Глобальні процеси та історія сьогодення», «Етнополітичні процеси на території України», «Історія та археологія Слобожанщини» для магістрів. Окрім того, колектив кафедри щорічно готує широкий спектр дисциплін за вибором, які не тільки покликані розширити уже компетенції, сформувати soft-skills, але й відповідають фокусу освітніх програм – орієнтація на практичну підготовку та акцент на історії Слобожанського регіону для задоволення потреб у кадрах Харківської області. Воєнні дії в Україні призвели до збільшення зацікавленості студентів в історії української армії, результатом чого є великий попит на дисципліну за вибором «Історія українського війська».

Практична реалізація захисту та популяризації історичної пам'яті про наш регіон відбувається, зокрема, під час виконання кваліфікаційної роботи

бакалавра. Так, випускники 2021–2023 рр. активно обирали тематику, присвячену узагальненню результатів археологічних досліджень пам'яток Сходу України, історії їх вивчення та стану збереженості; були виконані роботи етнографічного спрямування; з історії повсякденності українців від часів Середньовіччя до наших днів. Кількісні показники таких робіт: 4 з 13 у 2021 р.; 8 з 18 у 2022 р.; 5 з 17 у 2023 р.

Окремим аспектом досліджуваної проблеми можна відзначити заходи, присвячені вшануванню героїв Сил оборони України з числа викладачів, співробітників та студентів академії, учасників волонтерського фронту. Заходи відбуваються у вигляді бесід, тематичних заходів, лекцій, зустрічей, виставок тощо.

Таким чином, сьогодні заклад вищої освіти гуманітарного спрямування покликаний сформувати у випускника низку професійних компетентностей – якостей, які визначають його конкурентоспроможність на ринку праці. У період воєнного часу значне місце в освітньому процесі має відводитися формуванню історичної пам'яті та збереженню історико-культурної спадщини України. Це може відбуватися через уведення певних аспектів до освітніх компонентів та під час позааудиторної роботи.

Література:

1. Домінантні аспекти виховання еліти української нації : колектив. моногр. Харків, 2021. 394 с.
2. Міршук О.Є. Застосування компетентнісного підходу в підготовці майбутніх офіцерів Національної гвардії України. *Пробл. інженер.-пед. освіти*. 2017. № 56–57. С. 162–168.
3. Освітньо-професійні програми: Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. URL: <http://www.hgra.kharkov.com/головна/освітньо-професійні-програми/>

*•»————«•• *••»————«•*